

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «РІДНА ШКОЛА»
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
ISRAEL TRAUMA COALITION (ISRAEL)
Sky Tel OÜ (Estonia)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VIII Міжнародної конференції

**Актуальні проблеми освітнього
процесу в контексті європейського вибору України**

12 листопада 2025 року

м. Київ
КНУБА

УДК 37.09

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 39 від 25 грудня 2025 року)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VIII Міжнародної конференції (12 листопада 2025 року). – Київ: Видавництво Ліра-К, 2026. – 836 с.

ISBN 978-617-520-492-4

У матеріалах VIII Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

© КНУБА, 2026

4. Руденко М. В., Калениченко Р. А., Капосльоз Г. В., Корчова Г. Л. Основи професійної освіти: підручник. Київ: КНУБА, 2018. 613 с.

5. Паламарчук Д. А. Особливості застосування методів зацікавлення студентів на заняттях. Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства : Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 20 квітня 2023 року. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С. 188-190.

6. Паламарчук Д. А. Використання методу Песталотці в сучасних реаліях навчання та виховання. Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VI Міжнародної конференції, Київ: КНУБА, 16 листопада 2023 року. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2024. С. 285-290.

УДК 37.035

*Ланге Оксана Вікторівна,
викладачка української мови та літератури
Київського фахового коледжу архітектури,
будівництва та управління
Паламарчук Дмитро Анатолійович,
кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти
Київського національного університету будівництва і архітектури*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІ НАВЧАННЯ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

*«Усі наші задуми, усі пошуки і побудови
перетворюються на порох,
якщо немає в учнів бажання вчитися»
В. Сухомлинський*

Мотивація відіграє важливу роль в освітній діяльності [1]. Психологи стверджують, що при навчанні мотивація в 2,5...3 рази важливіша за інтелект.

Мотивація – це спонукання людини до усвідомлених або неусвідомлених дій, здатність активно задовольняти свої потреби, досягати поставленої мети, це завзятість і цілеспрямованість, без яких не може бути досягнута жодна мета.

Мотивація стимулює процес навчання, допомагає створити в студентів спрямованість на навчальну роботу і, найголовніше, перетворює студентів з об'єкта навчання на суб'єкт, перетворюючи зміст навчання на особистісно значущий для молоді [1, 2].

Мотивація – це процес, в результаті якого певна діяльність набуває для індивіда особистого сенсу.

У педагогіці визначено п'ять взаємопов'язаних груп мотивів навчання.

До них належать: соціальні, комунікативні, пізнавальні, мотиви відповідальності та перспективи.

Навчальна мотивація ґрунтується на потребі, яка стимулює пізнавальну активність студента, його готовність до засвоєння знань [3-5]. Потреба не визначає характеру діяльності, її предмет окреслюється тоді, коли людина починає діяти. Спонукальна (мотиваційна) складова навчальної діяльності охоплює пізнавальні потреби і мотиви навчання. Важливою умовою навчання є наявність пізнавальної потреби і мотиву самовдосконалення, самореалізації та самовираження. Емоційне переживання пізнавальної потреби постає як інтерес.

Найкращий викладач той, хто пробуджує в студентів бажання вчитися.

Формування пізнавального інтересу в студента – головне завдання кожного викладача, адже пізнавальний інтерес – найсильніший внутрішній мотив, і як мотив навчання має безкорисний характер [5, 6].

Можна виділити три види навчальної мотивації:

- відчуття самостійності в процесі пошуку знань;
- відчуття свободи вибору;
- відчуття успішності (компетентності).

Вихованню позитивної мотивації навчання сприяють:

1. Загальна атмосфера творчості в коледжі взагалі та в аудиторії зокрема;
2. Включення студента в колективні форми організації різних видів діяльності;
3. Співробітництво між викладачем та студентом;
4. Допомога викладача у вигляді порад;
5. Створення ситуації успіху;
6. Залучення студентів до оцінювання власної діяльності.

Під час освітнього процесу застосовують методи викладання, засновані на співпраці (ігри, проекти – соціальні, дослідницькі, експерименти, групові завдання). Студенти залучаються до спільної діяльності, що сприяє їхній соціалізації та успішному перейманню суспільного досвіду.

Перед вивченням теми важливим етапом є спонукання студентів до визначення цілей і завдань [4, 6]. Це сприяє глибокому усвідомленню важливості питання, що вивчається. Таким чином відбувається спрямування студентів до пошуку, встановленню причинно-наслідкових зв'язків.

У формуванні мотивів навчання важливу роль відіграє і оцінка. Вона може бути словесною, підкріплена балами, яка характеризує навчальну діяльність студента. Кожна оцінка на занятті, в тій чи іншій мірі, є збудником до дії і має стимулюючу силу. Але з оцінюванням треба бути дуже обережним, підхід викладача повинен бути тонким, толерантним, щоб не ранили дитину, враховуючи її вікові та індивідуальні особливості. Оцінка в руках викладача повинна плекати в душі студента вогник прагнення до знань, а не принижувати гідність, карати за незнання.

Найчастіше мотивацію навчальної діяльності реалізується за допомогою таких прийомів:

- створення проблемної ситуації, для розв'язання якої потрібно засвоїти нове;
- бесіда про зв'язок навчального матеріалу з реаліями життя, розкриття практичного значення його;
- вплив на емоційну сферу (прослуховування музичних творів, перегляд відеофрагментів, робота із репродукціями картин художників чи фотографіями тощо);
- робота з епіграфом уроку (афоризми, цитати тощо);
- різні види рольових ігор (інсценізація, діалоги тощо).

Мотивуючи навчально-пізнавальну діяльність студентів, варто наголошувати на широке практичне застосування знань у повсякденному житті. Тому, процес навчання спрямовується на розкриття зв'язків науки з навколишнім світом і сучасним виробництвом. Це, в свою чергу, створює можливості для використання на заняттях елементів проблемного навчання. Значення завдань проблемного характеру для досягнення мети навчання дуже велике та значне. Їх використання забезпечує більш свідоме оволодіння студентами теорією, формує в них навички самостійної роботи.

Створюючи проблемні ситуації, використовуючи систему завдань, які необхідно виконати студентам, важливим етапом є керування активною пошуковою діяльністю студентів.

У проблемному навчанні варто розділяти проблемне викладання та проблемне вивчення. В основу проблемного викладання покладено систему проблемних ситуацій, а також психолого–педагогічне керування студентами при вирішенні проблемних ситуацій. Проблемне вивчення організовується, як навчальна діяльність по засвоєнню знань і способів дій, що складається з аналізу, формулювання проблеми, висування гіпотези і її обґрунтування, вибору розв'язання, аналізу одержаних результатів.

Організуючи проблемне навчання, передбачено можливості вибору способу розв'язання проблеми, позицію студента, врахування сполучення інтелектуальної та емоційної сфери пізнання.

З практичного досвіду встановлено, що вмотивувати до вивчення допомагають інтерактивні технології навчання, що, на нашу думку, дають можливість докорінно змінити ставлення до об'єкта навчання: студент знаходиться в центрі процесу навчання, його думку поважають, спонукають до активності, до творчості. Це дає йому можливість обговорювати кожен проблему, доводити, аргументувати свої дії, використовувати власний досвід.

Найбільш ефективно і найчастіше використовуються інтерактивні технології кооперативного навчання, інтерактивні технології колективно-групового навчання. А саме: засвоєння нових знань, формування вмінь та навичок під час занять, робота в малих групах, щоб привернути увагу студентів до проблемних питань, мотивації пізнавальної діяльності, актуалізації опорних знань використовуються загальновідомі прийоми «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Робота у великій групі», «Вирішення проблем». «Велике коло», «Займи позицію», «Дебати», «Хмара слів».

У результаті цих педагогічних практик помічено, що студенти стають умотивованими, більш відкритими до знань, навчаються висловлювати власні думки та розвивають креативні навички. Вони усвідомлюють важливість освіти у сьогоdnішній час.

Як висновок варто відзначити, що для зацікавлення студентів на занятті, необхідно подбати про гармонійне поєднання його мотиваційного, змістового та розвивального компонентів. Зміст має привабити молодь чимось незвіданим, сприяти розвивальним дидактичним цілям. Студент має зрозуміти значущість навчального матеріалу. Невичерпанним матеріалом для навчальних занять є саме життя.

Список використаних джерел

1. Калениченко Р. А. Педагогічна психологія. Київ: КНУБА, 2023. 196 с.
2. Пальчевський С. С. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2023. 496 с.
3. Паламарчук Д. А. Гумор, як засіб привернення уваги студентів. Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: збірник матеріалів всеукраїнського круглого столу (Київ, 17 квітня 2018 р.). К.: КНУБА, 2018. С. 226-229.
4. Паламарчук Д. А. Особливості застосування методів зацікавлення студентів на заняттях. Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства : Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 20 квітня 2023 року. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С. 188-190.
5. Паламарчук Д. А. Проблеми викладання точних дисциплін у загальноосвітніх школах та коледжах. Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства : матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного круглого столу з міжнародною участю 24 квітня 2019 р. Ірпінь : УДФСУ, 2019. С. 137-140.
6. Руденко М. В. Реалізація гендерного підходу в освіті: сучасні виклики. Вектори соціальної, організаційної та економічної психології: тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 17 лютого 2023 р.). Київ : Державний торговельно-економічний університет, 2023. С. 246-251.

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
VIII Міжнародної конференції

(Київ, 12 листопада 2025 року)

Керівник видавничого проєкту *Віталій Зарицький*
Авторська редакція

Підписано до друку 05.01.2026. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 48,59. Обл.-вид. аркушів – 42,84.
Тираж 300.

Видавець і виготовлювач: ТОВ «Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03115, м. Київ, вул. С. Чобану, 24
тел.: (050) 462-95-48; (067) 820-84-77
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net